

оренда приміщень, благодійні та спонсорські внески, інше);

– розширити платні освітні послуги в дошкільних закладах шляхом відкриття у вихідні дні груп з короткотривалим перебуванням дітей, гуртків по вивченню іноземної мови, естетичного, фізичного виховання;

– при сільських, селищній та міській радах створити громадські благодійні фонди допомоги дітям-сиротам та дітям, що потребують соціальної підтримки;

– запровадити режим економії теплоносіїв, шляхом встановлення лімітів споживання електроенергії, газу, твердого палива;

– сприяти розвитку мережі недержавних освітніх закладів, окремих класів;

– дозволити керівникам закладів освіти здійснювати змішане фінансування.

Альона БУРЦЕВА

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Олексій ХАЛАПСІС

завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
доктор філософських наук, професор

ІНДИВІДУАЛІЗМ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФАКТОР

З плином часу покоління людей стають більш стійкими до різних факторів соціального середовища. Але разом з тим, з кожним кроком у своєму розвитку такі якості, як взаємодопомога, співчуття до оточуючих, здатність допомогти незнайомій людині, все більше відходять на другий план. Цінності індивідуалізму заповнюють собою дедалі більшого простору сучасного соціуму.

Фундамент поширення індивідуалізму був закладений в епоху Відродження, що надала вирішальний вплив на подальший соціально-історичний розвиток цивілізації, а принцип гуманізму позначила як пріоритетний, що передбачав підвищену увагу до проблеми особистості, її духовних запитів, потреб та інтересів у системі взаємодій «людина-суспільство».

В індивідуалістичних культурах загалом індивід трактується як самостійна та індивідуальна істота, яка є важливішою за групу. Саме добробут, успіх та цілі індивіда є основоположними. Залежність від групи невелика, оскільки в індивідуалістичних культурах індивід спирається не на родину, а на інші групи та інститути: основним джерелом інформації є засоби масової інформації, у ситуаціях, що вимагають підтримки, члени індивідуалістичних суспільств можуть звертатися в органи місцевого самоврядування, сусідські групи та громадські організації із проханням про підтримку [1].

С. Хантінгтон вказує на те, що однією з ключових цивілізаційних характеристик Заходу є індивідуалізм, становлення якого він відносить до XIV–XV століть, а прийняття права на індивідуальний вибір, на його думку, домінувало вже до XVII століття повсюдно [2, с. 71].

А. Сміт в «Багатстві народів» 1776 року висловив думку про те, що індивід, дбаючи про особисту вигоду, незалежно від свого бажання, приносить і користь суспільству більше, ніж би він свідомо прагнув до загального добра [3].

В. Войтенко наголошує на тому, що у реалізації індивідуалістичної концепції суспільства і моралі людини саме протестантизм і Реформація відіграли вирішальну роль. Філософсько-правові погляди протестантської Реформації сприяли появі автономного, самостійного, ініціативного, відповідального за свої вчинки індивіда зі свободою самовизначення. Нові цінності протестантської філософії права, такі, як: ведення комерційної діяльності, позитивне ставлення до праці, раціональна організації роботи, максимізації прибутку тощо, заклали основу для нового типу працівника і культури праці як сумлінного та відповідального індивіда, сформували новий індивідуалізму на Заході. Реформація заклала духовні основи індивіда з бажанням сумлінного виконання роботи. Самостійність у рішеннях, прагнення до матеріального благополуччя, відданість Богу стають моральними критеріями. Невпинна діяльність у межах своєї професії – це новий тип розуміння того, що це є найкращим засобом спокути гріхів і отримання внутрішньої впевненості у спасіння душі. Праця, яка викорінює будь-які сумніви релігійного характеру і надає людині впевненості в обраності, стала наслідком реформації релігії.

Слово «індивідуалізм» вперше з'явилося у сен-симоністів, а свого широкого поширення набуло вже завдяки роботі А. де Токвіля, яка мала величезну популярність як у Європі, так і в Америці. Під «індивідуалізмом» згаданий автор розумів зважене і спокійне почуття, що спонукає громадянина ізолюватися від собі подібних у вузькому сімейному та дружньому колі, таким чином створюючи невелике суспільство, людина перестає турбуватися про все суспільство загалом [4, с. 84]. Беручи за основу теорію індивідуалізму, Є. Бентам захищав представницьку демократію, радикальний егалітаризм, конституціоналізм [5, с. 58].

З точки зору Халапсіса О., американський індивідуалізм зачарував одних європейців і налякав інших не тому, що в ньому вони побачили щось чуже, а навпаки тому, що даний проєкт був сприйнятий як власне *alter ego*, модель, яка мала бути побудована ними самими ж. Уже у ХХ столітті такі колективістські доктрини, як комунізм, фашизм, націонал-соціалізм та їхнє різноманіття перестали викликати симпатію спочатку в англосаксів, а потім всіх інших європейців [6, с. 43].

Виміром індивідуальних цінностей як сукупності ментальних рис різних народів займався нідерландський соціолог, соціальний психолог, засновник порівняльних міжкультурних досліджень Г. Хофстеде. Запропонована ним методика включає декілька показників, що демонструють вплив цінностей на поведінку людей і суспільства загалом, а саме: дистанція влади; індивідуалізм та колективізм; маскуліність та фемініність; уникання невизначеності; орієнтація на майбутнє; стриманість та заохочення тощо.

У сучасній науці базовими ознаками індивідуалізму вважається верховенство особистих цілей, що часто не збігаються з груповими, та самостійність дій особистості. Свобода та особиста незалежність узгоджуються з такими демократичними принципами: відсутність обмежень із боку влади, гарантія реалізації права і свободи, плюралізм думок. Індивідуалізм дає змогу розкрити свою унікальність кожної людини. Проте, одночасно з цим, автономність індивіда припускає, що на провідне місце він ставить свої інтереси, покладаючись лише на самого себе.

На сьогоднішній день найяскравіше індивідуалізм проявляється у країнах Заходу, чому сприяє ідеологічні концепції, свобода підприємницької діяльності, специфічна система освіти, нуклеарна сім'я, в якій не прищеплюється ретельне підтримання родинних відносин і заохочується самостійність, рання фінансова незалежність дітей.

Отже, сучасний індивідуалізм дедалі більше поєднує незалежність, самостійність, стабільності членів суспільства, які належать переважно собі, мають обмежені можливості приєднатися до певної робочої сили. Це дає підстави стверджувати, що однією з ключових тенденцій на сьогодні є розвиток процесу десоціалізації, зменшення участі економічно активного населення в колективній взаємодії, поширення соціальної роз'єднаності.

Водночас для соціально-філософського знання висвітлення сутності явища індивідуалізму як основного принципу, що є основою механізмів формування суспільства та людської активності в ньому, були і залишаються об'єктом особливого інтересу, оскільки питання важливості існування концепції індивідуальності, її позитивних та негативних сторін викликає серед дослідників масу дискусій. У той же час індивідуалізм, явно чи неявно, прямо чи опосередковано представлений у сучасних концепціях відносно нового для соціальної філософії поняття «ментальність».

1. Культурні відмінності – хто важливіший: індивід або група? *Projekt współfinansowany z Programu Krajowego Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji*. 15.07.2020. URL: <https://migranciwielkopolska.caritas.pl/uk/2781-2/>.
2. Huntington S.P. *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Simon & Schuster, 1996. 410 p.
3. Сміт А. Багатство народів. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Smit_Adam/Bahatstvo_narodiv_Doslidzhennia_pro_pryrodu_ta_prychynu_dobrobutu_natsii.pdf.
4. Tocqueville A. de. *Democracy in America*. Vol. II. New York: J. & H. G. Langley, 1841. 405 p.
5. Маклін А., Макмілан А. *Короткий оксфордський політичний словник / пер. з англ.* Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2005. 790 с.
6. Halapsis A. Individualism: Allowed access. *Politology bulletin*. 2018. Issue 80. P. 35–45. doi:10.17721/2415-881x.2018.80.35-45.

Ростислав БУСЕЛКОВ

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
кримінальної поліції

Науковий керівник:

Андрій ТОКАР

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЗАКОНОДАВСТВА «МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ
ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ЇХ ВІДЗНАЧЕННЯ
В КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ»**

Сфера захисту своїх права і свободи вже не є винятковим надбанням країни. Ця область знаходиться у прямій залежності від діяльності більших міжнародних організацій. Цей міжнародно-правовий акт у галереї прав людини звучить як міжнародні стандарти, засновані на звичайних нормах, що утворилися після того, як великі держави визнали юридичну силу правил поведінки, якби вони були проголошені Генеральною Асамблеєю ООН. Міжнародно-правові акти нижчого рівня стали основою Конституції України, яка гарантує безпеку та дотримання прав та свобод українського народу та громадян.

Метою цієї роботи є дослідження глобальної міжнародно-правової